

MED RUSLAND SOM ENESTE VEN

Den lille republik Abkhasien har et indbyggertal som Aarhus – og anderkendes af blot otte lande, herunder Rusland, som er en nær allieret. Udvikling har mødt udenrigsministeren for den ikke videre anerkendte lille republik.

TEKST & FOTOS: JENS MALLING, SUKHUM

52/

■ **KNÆKKEDE SØJLER**, ødelagte balustrader, faldne statuer og affarvede mosaikker. Beviser på, at Abkhasien engang var en del af et stort imperium, findes overalt i det lille land.

Her drejer det sig dog ikke om de antikke græske og romerske imperier, men derimod om Sovjetunionen. Strukturer i den karakteristiske stil socialistisk klassicisme – som Stalin foretrak – dominerer. Gennem mange år gjorde

Abkhasiens perfekte beliggenhed ud til Sortehavet stedet til den foretrukne feriedestination for enhver traktorfabrikarbejder og kolkhos-bonde fra Sovjetunionens 15 delrepublikker.

Abkhasien – der har et samlet areal som Sjælland, Lolland og Als –

har været de facto-selvstændig siden en katastrofal krig mod Georgien i 1992-1993 – en konflikt, der brød ud som konsekvens af Sovjetunionens afvikling i 1991. En ide om omfanget af kampene giver husene i hovedstaden, Sukhum, hvor sværme af skudhuller stadig sidder i facaderne. Ud over de mange tusinde døde resulterede krigen i omfattende ødelæggelse af infrastruktur, bygninger og materiel. Størstedelen af de næsten 240.000 georgiere flygtede. Regeringen i Georgiens hovedstad, Tbilisi, har aldrig – og det gælder også de fleste medlemmer af FN – anerkendt Abkhasiens selvstændighed og vil have territoriet tilbage under georgisk kontrol.

EN "UDBRYDERREPUBLIC"?

Der er aldrig fundet en fredsløsning. Forholdet mellem de to nationer er stadig præget af ekstrem mistillid. Derfor bliver den georgisk-abkhasisk strid nogle gange kaldt for en "frossen konflikt" på linje med andre konflikter på det postsovjetiske område som dem om Transnistrien, Sydossetien og Nagorno-Karabakh. EU, NATO og USA støtter Georgien og henviser til landets territoriale integritet. Derfor bliver Abkhasien blandt vestlige politikere og journalister ofte refereret til som en "udbryderrepublik". Abkhasiens udenrigsminister, Vjatjeslav Tjirikba, bryder sig dog ikke om den betegnelse.

"Jeg er imod dette udtryk. Jeg synes ikke, det er fair at bruge det. Abkhasien er ingen udbryderrepublik, men derimod en selvstændig nation i sin egen ret. Desværre er den internationale opinion imod Abkhasien, og den slags sprogbrug afspejler Vestens fordomme, partiskhed og forudindtagede holdning til fordel for Georgien," siger Vjatjeslav Tjirikba, der er professor i lingvistik og har en ph.d. fra universitetet i den hollandske by Leiden.

Vestens tilgang til Abkhasien kan bedst beskrives som hyklerisk og dobbeltmoralisk. Hvad vestlige ledere tillader Kosovo, nægter de Abkhasien.

Vjatjeslav Tjirikba

Et stenkast fra den lange strandpromenade i bunden af Sukhum Bugt byder han velkommen i bygningen, hvor landets parlament og ministerkabinet residerer. Gangen foran udenrigsministerens kontor er dekoreret med billeder. På et af dem trykker Vjatjeslav Tjirikba hånd med sin russiske kollega, Sergej Lavrov. Et andet foto i sort-hvid viser den abkhasiske leder og nationalhelt Nestor Lakoba, som blev myrdet af Stalins højre hånd, Lavrentij Berija, i 1936. Selvfølgelig er den grønne, hvide og røde nationalfane med den karakteristiske hånd og de syv stjerner oppe i hjørnet på plads. Derudover vises flag frem af de nationer, som anerkender Abkhasiens selvstændighed: Rusland, Transnistrien, Nagorno-Karabakh, Sydossetien, Venezuela, Nicaragua samt stillehavsnationerne Tuvalu og Nauru.

"Det danske flag er her ikke endnu," spørger Vjatjeslav Tjirikba.

TO MÅLESTOKKE

Faktisk synes det nu i lyset af den tilspidsede geopolitiske konfrontation om Ukraine mellem Vesten og Rusland endnu mere usandsynligt, at den georgisk-abkhasiske strid finder en løsning snart, og at Abkhasien får sin meget ønskede anerkendelse fra vestlige nationer. Det påpeger George Hewitt, der er professor i kaukasiske sprog ved School of Oriental and African Studies i London og forfatter til bogen *Discordant Neighbours* – A

ABKHASIEN

* Abkhasien er en delvist anerkendt republik, der ligger ud til Sortehavet klemte inde mellem Rusland i nord og Georgien i øst og syd. Hovedstaden er Sukhum, på georgisk Sukhumi.

* I 1989 – da området stadig var en del af Sovjetunionen – havde Abkhasien 525.000 indbyggere. 45,7 procent var georgiere, mens 17,8 procent var abkhasere. På grund af en borgerkrig i 1992-93 er indbyggertallet faldet til omkring 243.000.

* I 1931 blev Abkhasiens status indskrænket til "autonom republik" inden for Den Georgiske Sovjetrepublik efter ordre fra Stalin. Det førte de næste årtier til undertrykkelse af abkhasisk kultur samt stor tilflytning af andre befolkningsgrupper, særligt georgiere, men også russere og armeniere. Etniske georgiere blev garanteret vigtige officielle poster. Disse tiltag var med til at lægge grunden til den konflikt, der brød ud i borgerkrig i 1992. En vigtig grund til, at de talmæssigt stærkt underlegne etniske abkhasere vandt krigen, var, at de fik støtte fra en række nordkaukasiske folkeslag. Desuden var Georgien på det tidspunkt hærget af sin egen interne borgerkrig.

reassessment of the Georgian-Abkhazian and Georgian-South Ossetian Conflicts.

"Vesten tog med det samme en pro-georgisk position, da den tidligere sovjetiske udenrigsminister georgieren Eduard Sjevvardnadse vendte tilbage til det postsovjetiske Georgien i marts 1992. Deraf fulgte USA og EU's negative indstilling over for Abkhasien og et andet omstridt område, nemlig Sydossetien. Vestens forværedede forhold til Rusland på grund af Ukraine gør næppe noget godt for at forbedre situationen. Hverken Abkhasien eller Sydossetien kan forvente forandringer til deres fordel i den nærmeste fremtid," siger George Hewitt.

Hvis omstændighederne er rigtige, vil vestlige lande nogle gange gerne anerkende små staters uafhængighed fra større. Det har Abkhasiens udenrigsminister, Vjatjeslav Tjirikba, bidt mærke i. Han drager en parallel fra Kaukasus til Balkan, hvor USA samt

“ALLE DØRE ER LUKKET FOR OS”, SIGER ABKHASIENS UDENRIGSMINISTER VJATJESLAV TJIRIKBA.

FORFALD, MEN PÅ DEN CHARMERENDE MÅDE.

et flertal af EU-landene, heriblandt Danmark, officielt godkendte Kosovos selvstændighed fra Serbien i februar 2008. Senere samme år rasede vestlige ledere over Ruslands beslutning om at anerkende Abkhasien og Syd-ossetien. De kaldte det blandt andet “fuldstændig uacceptabelt” og “et brud på international lov”.

“Vestens tilgang til Abkhasien kan bedst beskrives som hyklerisk og dobbeltmoralisk. Hvad vestlige ledere tillader Kosovo, nægter de Abkhasien,” siger udenrigsminister Tjirikba.

VI ER EUROPÆERE

Ifølge Hewitt var Vestens umiddelbare reaktion på afviklingen af USSR og sovjetrepublikken Georgien baseret på uvidenhed om de interne dynamikker og problemer i Georgien. Han beskriver den derfor som fejlslagen.

“Så snart politikerne har taget stilling til et emne, indrømmer de kun nødtigt deres fejl. Derfor er Vestens pro-georgiske og anti-abkhasiske politik nu dybt rodfæstet,” siger han.

Det er et faktum, der frustrerer Vjatjeslav Tjirikba:

“Alle døre er lukket for os. I modsætning til Georgien kan vi ikke få lov til at tale vores sag ved FN’s Generalforsamling. Hvert år når vi prøver at sende en delegation til New York, afviser amerikanerne vores visumansøgning. Vi bliver nægtet adgang til stort set alle internationale fora. Også EU ignorerer Abkhasien og vil ikke

give vores land adgang til det internationale samfund. Det er frustrerende for os, for vi opfatter os selv som europæere. Vi opfatter Abkhasien som et europæisk land, der deler europæiske værdier.”

Til trods for den altødelæggende borgerkrig og efterfølgende embargo – som længe var total, fordi Rusland deltog i den under forhenværende præsident Boris Jeltsin – er det lykkedes Abkhasien at komme på fode igen.

“

Der vises flag frem af de nationer, som anerkender Abkhasiens selvstændighed: Rusland, Transnistrien, Nagorno-Karabakh, Syd-ossetien, Venezuela, Nicaragua samt stillehavsnationerne Tuvalu og Nauru.

“Vi har formået at opbygge en velfungerende stat. Uagtet at det ignoreres af EU og USA, er Abkhasien et af de eneste virkelige demokratier blandt de tidligere sovjetrepublikker. Vi har afholdt fem parlamentsvalg og seks præsidentvalg,” siger Vjatjeslav Tjirikba.

TÆTTERE BÅND TIL RUSLAND

Samtidig med begivenhederne i Ukraine og det, der bliver kaldt “en ny kold krig” mellem Rusland og Vesten, ud-

bygger Moskva og Sukhum deres relationer. Rusland deltager ikke længere i den internationale blokade af Abkhasien, som længe plagede landet, forhindrede handel og umuliggjorde genopbygning af den livsvigtige turistindustri. Ruslands tilstedeværelse i Abkhasien mærkes på en lang række områder. Et stort kontingent russiske soldater er udstationeret i republikken. I Sukhum og Moskva opfattes de som fredsbevarende; i Tbilisi som en besættelsesstyrke på georgisk territorium. Moskva udsteder russiske pas til abkhaserne, fordi deres egne rejsedokumenter ikke anerkendes internationalt. Desuden har den ældre del af befolkningen brug for passene for at modtage russiske pensioner. Det anslås, at mere end halvdelen af indbyggerne besidder denne type dokumenter. Møntfoden i Abkhasien er den russiske rubel. Landet har sit eget sprog, men langt de fleste taler også russisk. Flere millioner russiske turister besøger Abkhasien hvert år, og den store nabo i nord er langt den vigtigste handelspartner.

For nylig enedes de to sider om et endnu tættere samarbejde. Den russiske præsident, Vladimir Putin, og hans abkhasiske modpart, Raul Khadjimba, underskrev en vidtrækkende

aftale om at udbygge de to landes handelsforbindelser, kulturudveksling og strategiske partnerskab. Aftalen trådte i kraft i marts. Som en del af den lovede Putin at overføre subsidier til Abkhasien til en værdi af 1,8 milliarder kroner over de næste tre år. Derudover sørger Rusland for at finansiere en modernisering af det abkhasiske militær, og det tilstræbes at koordinere de to landes udenrigspolitik. Harmonisering af sundhedsvæsenet, undervisning og socialpolitik indgår også i aftalen. Endelig forpligter Abkhasien sig til at tilpasse sin toldlovgivning til standarderne i den Eurasiske Økonomiske Union (som tæller Rusland, Hviderusland, Kasakhstan etc.). NATO og EU fordømte øjeblikkeligt aftalen. Argumentet er, at den krænker Georgiens territoriale integritet.

KAFFE VED HAVNEFRONTEN

Ude i Sukhums gader er indbyggerne på det rene med Abkhasiens marginaliserede position på den globale scene og landets begrænsede mulighed for at vælge internationale partnere.

“På den ene side er der Georgien, USA og NATO. På den anden side er der Abkhasien og Rusland. Det er et faktum. Det er politik,” siger 52-årige Olmaskhan Dsjenja, der drikker kaffe ved havnefronten, hvor grupper af ældre mænd spiller skak og backgammon i palmernes skygge.

Dsjenja suppleres af 28-årige Sandro Kortava. Han forklarer et synspunkt, som mange af republikkens indbyggere har:

“Frihed er meget vigtigt for os. Jeg ønsker mine nære frihed, og at de skal kunne nyde deres frihed i fred. Min far og onkler døde i krigen i 1992-93 for den frihed, vi nyder nu. På grund af deres offer kan jeg sidde her afslappet og fredfyldt, drikke min kaffe, ryge en cigaret og køre en tur i min bil,” siger han og peger hen mod sin nye Mazda, der holder parkeret få meter væk.

FRED OG FREMGANG

Mens det forbliver usandsynligt og for indbyggerne ikke ønskværdigt, at Abkhasien nogensinde bliver en del af Georgien igen, er lan-

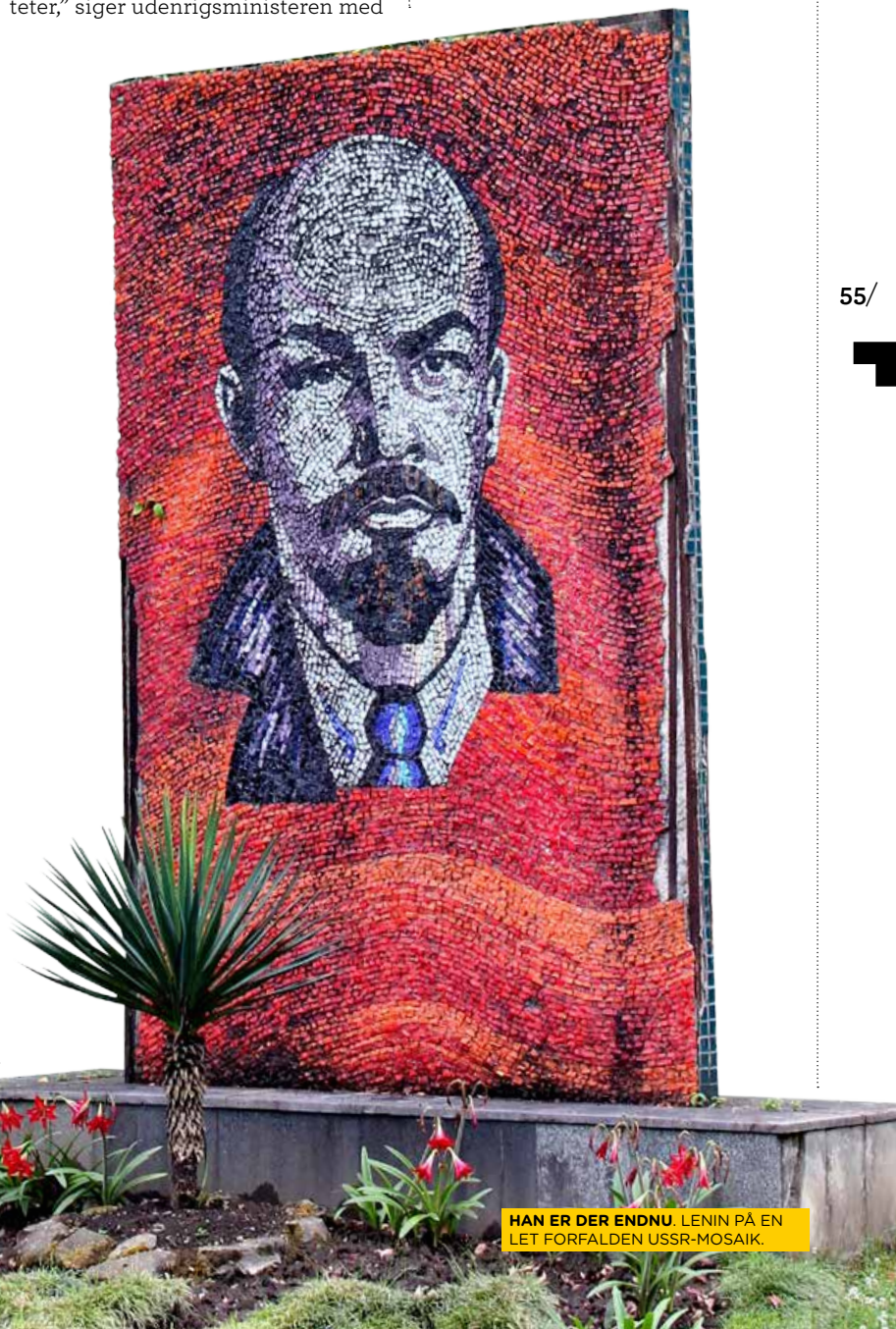
det endt som brik i et speget spil mellem stormagter, der har betydelige geopolitiske interesser i Kaukasus og kæmper om overherredømmet i regionen. I den konfrontation tages der kun begrænset hensyn til de mennesker, der lider under konflikten, deres ønsker og håb for fremtiden. Det gælder abkhaserne, men også de tusindvis af georgiere, som måtte flygte og nu frister enummerlig tilværelse i nedlagte sanatorier, barakbyer og lejre rundt omkring i Georgien på 22. år.

“Vi arbejder for at overbevise Vesten om, at den eneste måde at løse striden mellem Georgien og Abkhasien på, er at acceptere politiske realiteter,” siger udenrigsministeren med

henvisning til Abkhasiens de facto-selvstændighed og fortsætter:

“Den hurdle må vi overvinde for at kunne leve sammen i fred og fremgang. Der er ikke nogen anden vej.”

HAN ER DER ENDNU. LENIN PÅ EN LET FORFALDEN USSR-MOSAIK.